

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ : Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

IGNORANTS

PAR que no sia avuy en dia el temps dels *ignorants*; qui més, qui manco tothom sap la seva part en lo que li toca, y segons el seu estat tothom apren lo més precis. Ja's ben raro trobar qui no sapia de lletra, tant homes, com dones; al manco dins la generació que puja, tot menestral o conrador ja compren qu'el sebre may fa nosa y'l no sebre embarassa, y mirant p'el be de sos fills, ab bon acert, los envían a les escoles per que los ensenyen de lletgir, d'escriure una carta y de dur ben espincellats els contes de son ram; maldement ni may fassen contes de darlos carrera. Es cert que no son molts els qui caven fondo y se dedican ab profit a una ciencia; aprenem un poch de tot y si el cap y a la fi no sabem res, al manco porem parlar de tot, y mos feym l'ilussió de que ho sabem tot y ¡bona la faría el qui s'atrevis a anomenarnos *ignorants*!

Tot això es ver; però, si parlassesem de Relligió, de la Doctrina Cristiana, ¿podria esser qu'entre noltros ne trobassem qualcún d'ignorant? Sí; (a ferfellons), ¡Quants ne trobariem que saben que hi ha un Deu, un cel y un infern, y cassi res pus! no son capasos de darvos noticia dels principals misteris de nostra fe sacrosanta, de sacraments no n'entenen palada y de obligacions d'un bon cristià, de les ensenyances grandioses de l'Esglesia, de lo que conta l'Evangelí, ni n'han sentit parlar! Van a missa y no saben que cosa es el sacrifici de lo altar, ni casi qu'es l'hostia consagrada; per això sols frissen qu'acabi, no hi tenen mica d'atenció. Se confessan una volta a l'any, y que no los pregunti el confés cuantes coses son necessaris per fer una bona confessió! Això ho sabían quant eren nins, però ara ja son homes! Venen les festes anyals més solemnes y no les demaneu de qué fa memoria l'Esglesia en tals diades: romandrán estorats si los parlau del Corpus ò de l'Inmaculada! Y les basques son quant se volen casar qu'el Vicari los demana qualca cosa de doctrina y ¡quants s'hi presenten sense sabre lo més precis, aquelles coses que sense sebrerles no's poren salvar! Feysvos contes qu'han d'ensenyar a sos fills tals persones! Y lo més trist es qu'això no sucseyex sols entre gent rústica y de poca instrucció; també en trobariem a voler d'homes prou instruits

ab una carrera, que no s'empegueyeixen gens ni mica de no sebrer aquestes coses. Iés més necessaries, puis son las que de més aprop mos feren; les més dignes de esser estudiades, perque son les més grandioses les que mos obrin un cel y mostran a un Deu altíssim y una eternidat sens termes.

Be poriem dir de noltros les tristes paraules que digné Snt. Joan Batista. Conta l'Evangelí que "demànaren a Snt. Joan si era 'l Mesies promés, ó Elíes, ó un altre Profeta y ell los contestá que no era Cristo, ni Elíes; qu'era una veu qui predicava dins el desert; qu'entre ells estava el Mesies y no l'havien conegut." Be ho porem dir avuy en dia que entre noltros está Jesucrist, en nostres Esglesies el tenim però no'l conexém, no l'estimam. Quant veym les irreverencies qu'es fan dins el Temple, quant sentim fletomies per tot arreu, qu'es fa befa de tot lo sant y sagrat, que son robades nostres Esglesies y profanats nostres Sagraris..... llevó deym: no hi ha fe, o sia, Cristo no es conegut; que no es possible coneixer a Cristo y no estimarlo, coneixer les veritats que mos ensenya nostra Relligió y no creurerles.

Y això de qué prové? de que l'Esglesia avuy en dia pot dir qu'es una veu que predica qu'es fon dins la buydor del desert, sensa que sos fills l'escolten. S'ha perduda la bona costum d'anar a l'ofici y a la doctrina, qu'es quant l'Esglesia ensenya totes aquestes coses, a coneixer a Cristo. Els Pares s'aconhorten ab que sos fills aprenguen en forasté un parell d'oracions que donen un pich a la setmana a l'escola, y qu'ha de succehir? que sols aprenen paraules que no entenen y quant ben prest han oblidat aquestes paraules, res saben. Es ver qu'un bon estol de cristians acudeixen a sentir la paraula de Deu, però son poch y tenim la mania funesta d'anar de festa en festa, a sentir un *bon sermó* moltes vegades en castellá, les glories de un Sant, dites ab estil poch entenent y no es llevó quant dona l'Esglesia les lliçons més profitoses; tot això es bò, es sant, pero tot sol no basta per coneixer be nostra Relligió, a Cristo; es precis sentir les explicacions de l'Evangelí, de la Doctrina; això es lo que necessitam, y mentres els Rectors prediquin ab les esglesies casi buydes, mentres mos allunyem d'aquestas lliçons sencilles y entenents, no coneixerem a Cristo; mentres la veu de l'Esglesia es perdi dins el desert nostre poble será *ignorant*!

EL SUPLENT

Mallorquins honorables

XI.

DON JAUME II

Al morir el Conquistador de Mallorca, deixava aquesta illa, una part d'Ivissa, Rosselló, Cerdanya, Conflent, Coplliure, Montpeller y Vallespir, a D. Jaume, son fill segon de sa segona esposa D.ª Violant d'Ungria.

Dia 26 de Maig de 1251, fou jurat D. Jaume II com a Rey y senyor de sos estats, y comensá son reynat, confirmant els privilegis á sos subdits.

Prest comensaren per ell ses tribulacions. Son germá Pere el gran d'Aragó, tan gran en poder com en codicia, manifestava proposits poch tranquilisadors; y el de Mallorca, vegent sa poca forsa ab que contava per defensar sos disseminats dominis, procurá avenirse a les bones, consentint en esser son feudatari.

Més, haventse declarat la guerra del Papa y la França contra el d'Aragó, tengué ocasió propicia d'emprar pera recobrar sos dréts legitims les forges ab que devia ajudar coma feudatari a son germá qu'els hi coartava. Y s'aliá contra ell. La sort, emperò, va afavorí a n'En Pere III; dos fills d'En Jaume caigueren en son poder, y vençuts els aliats, l'Aragonés se dirigia a prender Mallorca quant li va agafar la derrera malaltia y morí l'any 1285, manant a son fill Alfonso que partís a conquistar l'illa. Mal fill, havia desacatat la voluntat de son pare En Jaume I, que per ell havia modificat já son testament; mal germá, no havia tengut p'en Jaume més qu'agravis y desprecis: mal pare moria trametent a son fill sos sentiments innobles de venjansa y de codicia.

N'Alfonso s'apoderá de Mallorca, y son Governador, qu'encara se resistia en el castell del Temple, hagué de capitular, al igual qu'els castells de Santueri, Pollensa y Alaró.

En lo siti d'aquest darrer ocurri l'heroica y horrorosa mort de sos defensors *Cabrit y Bassa*, fets cremar d'en viu en vin per l'inhumá usurpador. Aquest salvatge castig fou condemnat p'el Papa ab una excomunió, qu'aixecá al aragonés, a instancies seues, ab la condició de que aquest edificás una capella qu'es la de tots els sants de devall l'orga de la Sèu, ahont descansan els restos dels dos héroes martirisats.

L'any 1291, morí D. Alfonso, després d'haver conquistat definitivament l'illa de Menorca, qu'encara estava en poder dels moros, succehintli en el trono son germá Jaume de Sicilia, anomenat *el Just*, que retorná sos legitims dominis á son onclo En Janme de Mallorca, que no los havia poguts recobrar en ses dues tentatives qu'havia fet en temps de n'Alfonso.

Mallorca necessitava, després de tantes discorries y del abandono consiguient, un rey prudent y savi que la sabés fer prosperá en l'època de pau que comensava. Tal fou En Jaume II. Ell convertí el castell de l'Almudayna en son real palau, edificanhi sa capella; aixecá de nou l'hermós castell de Bellveure; erigí el col·legi de llengües orientals de Miramar, a instancies del Beato Ramón Lull; va acunyar moneda, alentant l'agricultura, iudustria y comers, tant decaigut; fundá les viles de Santanyí, Campos, Felanitx, Lluchmajor, Porreras, Algaida, Manacor, San Jnan, Sineu, Sa Pobra, Binisalem y Selva; y posá sa primera pedra

del temple de Snt. Francésch, qual habit havia prês son fill primogènit Jaume.

Mereix fér memoria de que intentá desviar el curs de la Riera, á fi de sanatar la Ciutat de Palma, segons consta en document de l'any 1303.

Volgut y respectat de sos subdits, morí el Rey En Jaume II el 28 de Maig de 1311. Los seus restos mortals reposan en el real sepulcre de devant l'altar major de la Sèu, manat erigir p'el Rey d'España Don Carles III. (*)

M. R. F.

PREGARIAS

I

Quant la clara llum de l'auba
Despertant aucells y flors
Unpl' el mon de vida nova.
Y altra volta guayta el sol,
La pregaria matinera
Eutonem, germans, llavors;

*Senyor, bon Deu y Pare
Qu' en terra y cels estau,
A tots els qui vos pregan,
salut y goig donau.*

II

En venir la mitxdiada
Quant el sol les ombres fon,
Escampant torrens de vida
Y claror per tot el mon,
Asem, plena d'esperança,
La veu nostra al Deu d'amor.

*Senyor, bon Deu y Pare
Qu' en terra y cels estau,
De tots els qui vos pregan,
Les culpes perdonau.*

III

Quant derrera les montanyes
Ja se colga el sol ponent,
Mor el dia y se condormen
Mar y terra, flors y aucells;
De pregaria humil y santa
Sia el nostro mot darrer.

*Senyor bon Deu y Pare
Qu' en terra y cels estau,
Donau als qui vos pregan,
Repòs y dolçe pau.*

1886.

M. OBRADOR Y BENASSAR

(*) En aquest sepulcre de caracter molt impropí y en forma de sarcófago de pagana elegancia, si llegeixen les sigüents inscripcions.

I

Aquí reposa el cadáver del serenísimo señor Don Jaime II. Rey de Mallorca, que merece la mas pia y laudable memoria en los años. † Falleció en 28 de Mayo de 1311.

II

Este monumento le mandó erigir á sus espensas el religioso ánimo del Rey nuestro señor Don Carlos III. (que Dios guarde) para que tuviesen digno depósito las reales cenizas que en el descansan. Año 1779.

Descansan, quant un escolá de la Sèu no les remou, pegant tirada a n'el baul que les conté, com si fos un calaix d'un guardarobes, per mostrarles a cualsevol extranger que li doni propina.

Noltros protestám quantre aquest acte indigne ó irreverent, que qualcú estaria obligat á no consentir.

¡Que deven dir, els mateixos extrangers que les contemplan n'un poble que d'aquest modo deixa profanar les despulles de sos prous antepassats!

Decret Pontifici

INDULGENCIA plenaria per l' ultim dia de l' any y del sigle.

Es molt convenient que tots els que hem estat redimits ab la sang de Jesucrist Rey dels sigles li consagrem d' una manera solemne es final d' aquest que acaba y es comensament d' es nou que ja s' acosta, ja sia per agrahirlí els beneficis que hem rebut d' Ell, ja també per demanarli que mos don gracia efícaz en mitj de las grans contrariedades que mos affligeixen per d' aquesta manera comensar felisment la nova centuria.

Ja l' any passat dia 13 de Novembre nostron Beatissim Pare Lleó XIII. per decret de la sagrada Congregació de Ritos, va concedir que á les dotse de la nit del dia de Cap d' any, de 1901 pogués posarse nostr' Amo patent en temples y capellas per ser adorat dels fêels; y al mateix temps doná permis per llegir ò cantar en aquella hora á sa divina presencia, la missa de l' a Circumsissió del Senyor y octava de Navidad concedint tambe als fêels. com a gracia especial es que poguessen rebre la comunió, ja dins sa missa ja després d' ella.

Més, ara, nostron Beatissim Pare comprenhent que molts de Prelats y Confrarias desitjan que òbriga es tresor espiritual de les indulgencies per atreure á n' als fêels á la adoració de la sagrada Eucaristia a fi de reparar las injurias que s' han fetes a Deu y d' unir-se d' una manera sa mes íntima a son cor suavíssim; y desitjant per altra part el Papa donar nou impuls an aquesta gran solemnidad; ha concedit bondadosament que tots els fêel que confessin y combreguin en les iglesies ò capelles hont se guarda la Sta. Eucaristia puguin guanyar indulgencia plenaria fent tot una hora d' oració á presencia del Santíssim publicament esposat, pregant á intenció del sumo Pontifice, essent també condició necessari per guanyar s' indulgencia plenari, qu' aquesta hora d' oració se fassa durant es temps que vá desde la mitja nit del 31 de Desembre fins al mitj dia de 1 de Janer.

En quant al temps qu' ha d' estar patent la adorable Eucaristia, amb tal que sia dins aquestas dotze hores, nostron Baatissim Pare ho dexa á la prudencia dels Ordinaris ò dels Bisbes.

A MON GERMÀ B. M.

¿Perqué no'm deixas, oh mar espriua,
que sobre t'aygua s'afirm mon pas,
per poder correr tot dret y lliure
al qui tant ayma mon cor malalat?

Tèndre coloma que solcas l'ayre,
pietat mostra de mos gemechs:
deixam tes ales per un viatge
que ab vòl del ànsia serà molt bréu.

Més, ay! que l'aygua moguent ses ones,
tant sols no ascolta los meus sospirs;
y els coloms s'alsan, fujen y tornan.
lo cor dexantme solet y trist.

Oh tu, al manco, brunsent oratje,
mon nom replega y al qui estim tant,
dins ton murmuri que els mars transpassa
fés que lo senti mon bon germà

P. A. MAGRANER

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1534.—Día 21 de Decembre en el poble d'Inca l'aniversari d'el cauvi de convent de les monjes Gerònimes desde el Puig de Sta. Magdalena, a l'Iglesia de Sant Bartomeu, de dit poble, a las quals s'uniren Sor Juana Matas, Sor Gerònima Desmás y Sor Angela Angelats filles d'el convent de la mateixa orde de Palma, tenguent la ditxa de veurerse dins bréu temps, rodetjades de moltes doncelles de la noblesa, qu'atretes per el mistich aroma que despedian las seues eminentes virtuts. s'hi tancaren per glorificá a Jesucrist y salvá les seues ànimes.

El dol de Soller

EL sol ixent del prop passat dia sis sorprengué a Soller, los ulls plorosos y el cor endolat. La notícia d' una profanació sacrilega dins el temple parroquial feu deixar a molts de solterichs, més prest de lo acostumat, las comoditats del seu descans, per acudir a desagraviar ab una llagrima, ab una plegaria, ó ab una alabansa al nostro Deu y Pare sacramentat per nostro amor. Mans profanas d' inimichs de Deu y de la Religió cristiana s' havian allargades aquella nit a lo mes precios y sagrat; en el temple de Soller havian entrat lladres sacrilegs, ab la funesta y malahida idea de robar la hermosa custodia gòtica, ab que se solia exposar Nostr' Amo, (y lo havian exposat ara cada vespre per le novena de la Puríssima) y aquell dematí la porta del sagrari d' exposició fonch trobada oberta, y el sagrari buyt, y l' Hostia consagrada feta trossos demunt el trispol del Presbiteri, y oberta també la porta del campanar, per ahont se creu que fugiren els profanadors.

Soller está de dol, els bons sollerichs ploran l'ofensa feta á son Deu y la profanació del seu temple l'amargura mes viva roega el cor dels sacerdots y el poble sensill está com a oprimit d'horrorosa y trista sorpresa.

L'encarnissat odi infernal á Jesucrist ha declarada la guerra á n'el Rey Inmortal de los sigles en l'obra més gran de la seva Bondat, la Santa Eucaristia; y ha procurat apagar la fe en Cristo Sacramentat, y fer desapareixer aquella veneració coral dels nostros avis al Santíssim Sagrament. Y moltíssims son per desgracia els que s'han deixat robar el tresor de la fe y de l'amor a Jesús. Sols a Mallorca dins aquest any deploram dues profanacions eucaristicas; encare es ben fresca la memoria del robo del copó de Sta. Creu en la novena de Snt. Jusep, y ara dins la novena de la Puríssima mos sorpren la de Sóller.

Una llágrima, lectors, demunt el profanat temple de Soller vos demana MALLORCA DOMINICAL per desagraviar la Magestat suprema de Deu; y una plegaria per aquets malanats que han gravat la seva ànima ab tan horrible pecat, y prechs y llágrimes perque no permeta Deu que s'encenga més dins la nostr' Illa l'odi a Jesús Sacramentat.

Es de creure que l'arrepentiment haurá entrat dins lo cor dels criminals, pues la custodia robada ha estat secretament restituida. ¡Alabat sia el Santíssim Sagrament de lo altar! Amen.

M.

Moviment periodístich

DIVENRES de la setmana passada *El Ancora*, ab son núm. 4,735, any XVI (2ª época), se despedí dels seus subscriptors, suspenguent sos trabays periodístichs fins que... les circumstancies li aconsellin reapareixer per iniciar sa 3.ª época.

Dilluns passat aparagué el 1er número del nou *Diario de Mallorca*, diguent que *es Cristiá*, y que vé á practicar el precepte: «Estimau els homos y matau als errors.» Tot seguit saludá á la *Prensa Mallorquina*.

Li tornám afectuosament s'escomesa, y pregam á Deu mos don eya, al nou colega y á noltros, per cumplir amb esperit cristiá els devers que voluntariament nos hem imposat en vés dels nostros catolichs lectors.

Y ara, dues paraules: fa cuatra anys que *noltros* intentárem fundar el *Diari Catolich de Mallorca*, y la desunió dels convidats á col·laborarhi, nos desbaratá l'empresa.

Poch després, sortirem á llum, ab aquesta *Dominical*. Més envant aparegué la *Decenal*; y una *La Veu de Mallorca*, que tost perdé es cantet y doná á rebre. Avuy som tres *Mallorcas* en publicació dins Palma. Si fos possible reduhirles á una, tal y com s'ha menester baix de tots conceptes, noltros els primers que *mallorquetjarem*, gustosament mos fusionariam, per por de allò: *tot Reyne dividit farà uy*. Col·laboradors y subscriptors no en mancarian,... lo que manca es un *Comité* de catolichs *pagans*, per bestrèure.

Dia 1er del corrent sortí á llum la revista professional científica, (organo oficial del Colegio de Farmacéuticos de esta Provincia) baix lo títol *Las Baleares*. Agrahim sa visita y queda establít el camvi.

Dia 8, aparagué el n.º 1 de *El Obrero Balear*, *defensor de la clase trabajadora*, «saludant á la prensa en general, y particularment á la que dedica sus energias a la defensa de la causa del trabajo.»

Copiam per mostrars: «Trabajadores: la prensa que más directamente defiende vuestros intereses es la Socialista; adquiridla, leedla y difundidla.» —«La ciencia barre todas nuestras preocupaciones,... no solo al catolicismo como polvo de ruinas, sino también todas las concepciones religiosas, todas las hipótesis de lo divino, que bambolean y se hundan..... *Emilio ZOLA*.»

¡Pobres trabajadors!

F.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

Dia 17.—Dilluns.—S. Franch, conf.

Dia 18.—Dimars.—Ntra. Senyora de l'Esperanza.

Dia 19.—Dimecres.—S. Nemessi y S. Segundo mártires.—*Témpora*.

Dia 20.—Dijous.—S. Domingo de Silos conf.

Dia 21.—Divenres.—S. Tomás, apl.—*Témpora*.

Dia 22.—Dissapte.—S. Zenon y Snt. Demetri, mártires.—*Témpora*.

Dia 16.—Diumenje.—✠ *IV d'Avent*: Sta. Victoria verge y mártir.

SETMANADA... "FIN DE SIGLO,"

D'aquí a dues setmanes finirá aquest any y ab ell el gran sigle XIX.

Sempre que pens en la mort que ja te derrerra s'oreya el nostro jay sigle, pens també quin deü ser el seu vertader nom propi, si es qu'en tenga, ó quin es el que li cau més bé dels moltissims ab que lo nomenau.

Perque crech jo que tots els noms que li donan son més subjetius, per dirhó així, que noms vertaderament tals que donin a coneixer son caracte y irturalesa, això es, el seu ser; vuy dir, que cadascú li dona es nom que li pareix més propi, degut a los exemples qu'en ell troba, afalagadors de les seues propies passious y *entussiasmes*, encare que tals fets no bastin ni de molt a caracterisá aquest sigle.

Així per uns es nomenat *el sigle del progreso*; no negaré que heu haja estat perque seria negar lo evident; pero admetre que aquest sigle sia essencialment progressiu ¡vaja un progrés!, segons y com ha estat com el dels cranchs. Y sinó, vejau la pobre Espanya com ha *progrèssat*, ó demanahó a n'en Palacanyes, aquell tronat qu'els *inglesos atrincharen* per totes parts, que ja te un peu dins sa fossa y que s'ha vist en ses seues joventuts a pauperné moltes d'aquelles grogas, y vos hó dirá si ha estat de progrés ó de *minva*.

Altres, y son els qui fan més *renou*. L'han nomenat *el sigle de la libertad*; podrá ser qu'ells n'hajan tenguda de llibertad ó n'hajan fet us, pero lo qu'es diu aquest temps no es molt lliberal que diguem, lo qu'es si, de ses *ungles llargues*, del *saujá ferra qui pot*. Més aquesta llibertad se pot entendre de moltes maneres, y així s'ha dit no fa gayre temps dins una corporació oficial de Ciutat: ¡*A últimos del sigle XIX regatear á los pobres que no tienen que comer, sus horas de diversión!* no explicantse que a n'es sigle de sa llibertad s'escatimás es poder divertirse els pobres gastant ab so jóch lo que necesitan per omplirse sa panxa.

Altres li aplican els noms dels *adelantos* que més los han xocat, axí es sabeteró d'es carré que no passa, y que no ha usat may mes qu'un llum de cruya, li diu: es sigle de *la elasticidad*; y per cèrt que no diu malament l'homo, encara que vulga dir unaltra cosa, perque lo qu'es diu *s'elasticich* ha abundat molt, y sobre tot conciencias n'hi ha moltes que pareixan fetes d' aixó mateix.

Llavó també l'han nomenat: *el sigle de las luces*; no sabem si *artificials* ó si apagades. Creuré que será de s'es llums sensa encendre que te lo mateix.

Altres: *el sigle del vapor*; no está mal no aquest, sabeu que n'hi ha haguts y n'hi ha de *desequilibrats* per falta de pesos que s'han *evaporats!*

Altres: sigle *net de beneyts*; per haver *descubert* sa *beneytura* dels que segueixen ses máximes de sa religió católica. Pero els beneyts son ells qu'espolsan per tirar sa *beneytura* y no la se llevant de demunt!

Y... tants d'altres que sería cosa de may acabá; pero á mi m'agradaría saber, ¡mirau quina quimera! el seu nom més propi y adequat. A veure quin li posariau, judicant voltros imparcialment, si se vos encarregás s'epitafi d'aquest sigle moridó. Si jo 'n trobás algún que me paresqués tal ja el vos diria y en canvi si voltros topau amb ell, esper qu'el me indicareu y vos ho agrahiré, y sino ja s'en cuidarán els historiadors. A mi me pareix que no fogirán de: sigle de s'ambició y del *robatorum*, dels *discursos* y del *llustre et alia similia*; en no ser que li digan el de ses *huelgas* ó el de sa fam...

Per' vuy prou, un altre dia, si cau bé, ja 'm tornarém parlar dihent *algo* del futur sigle XX qu'antes de neixer ja promet molt y bo.

UN MUSICH DE L'ARRAVAL

Rebut y agrahit

Un B. L. M. del Director del Institut Balear D. Anioni Mestres, y un del Secretari D. Matgi Verdagner, oferintmos sos servicis.

Los felicitam p'els nous carregs qu'han obtengut.

Una invitació de la Junta de *La Capella* de Manacor per la festa que dia 23 vinent dedicará á sa patrona Sta. Cecilia.